

JANUAR - JUN 2016.

BILTEN

Unapređenje inkluzije Roma u Srbiji/Vojvodini
kroz povećanje kapaciteta za absorpciju i implementaciju EU sredstava

PROGRAM ZA ROME

Projekat „**Unapređenje inkluzije Roma u Srbiji/Vojvodini kroz povećanje kapaciteta za absorbciju i implementaciju EU sredstava**”, koji se realizuje već treću godinu uz podršku **Instituta za otvoreno društvo iz Budimpešte**, dostiže svoju završnu fazu. U toku je izrada policy dokumenta koji će pokazati kako je CPZV u prethodnom periodu pripremao, pružao podršku u realizaciji i pratio implementaciju evropskih projekata čiji je cilj unapređenje položaja Roma u Srbiji.

U partnerstvu sa **Stalnom konferencijom romskih udruženja gradačana (SKRUG-om)** – **Ligom Roma** CPZV je radio na pripremi Izveštaja iz senke o stanju i napretku u zaštiti prava Roma u kontekstu pregovora o pristupanju Srbije EU, a posebno u odnosu na poštovanje uslova definisanih poglavljem 23.

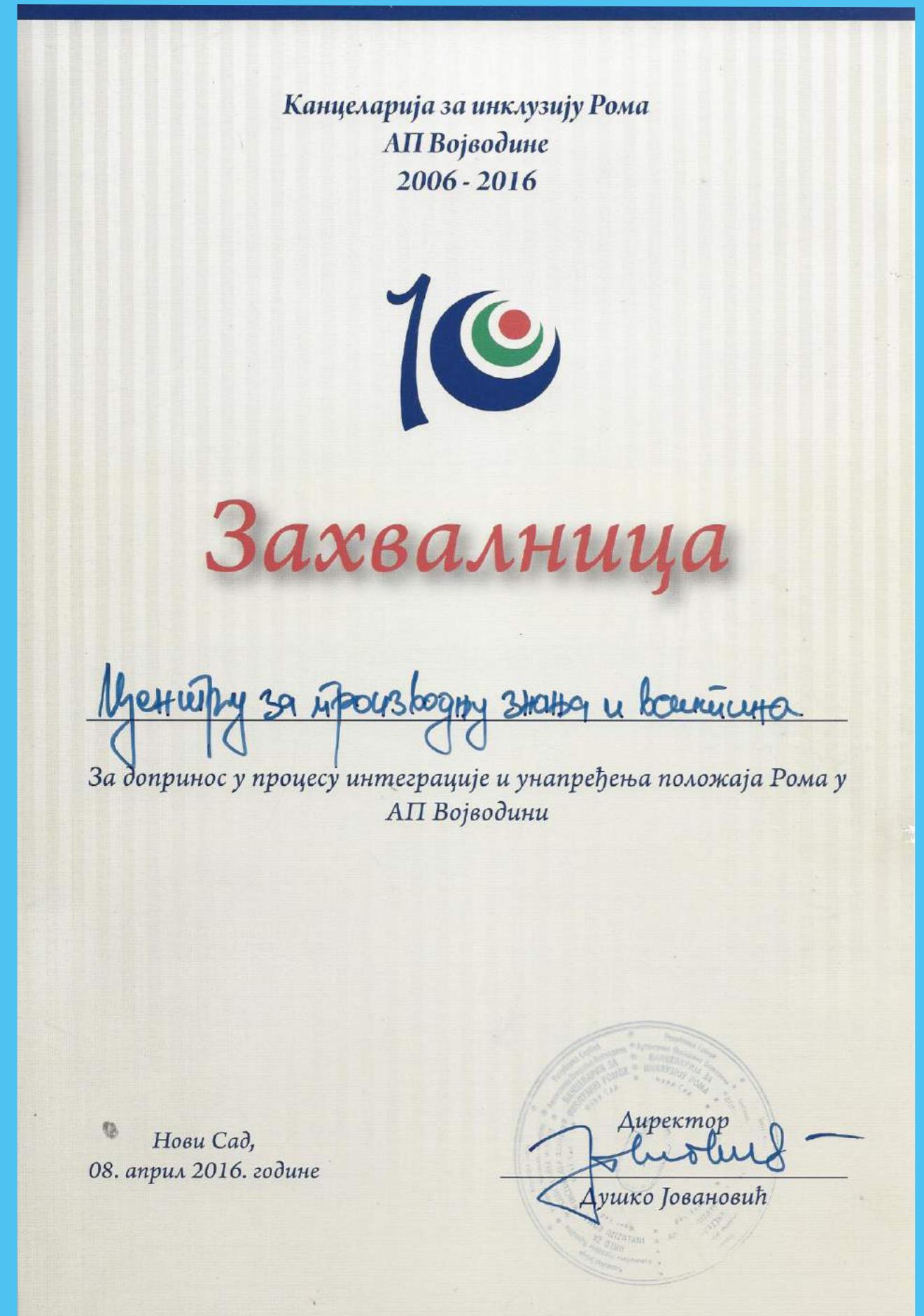
Takođe, kao odgovor na potrebe Lige Roma, CPZV je realizovao istraživanje i analizu kapaciteta, kako bi se dale smernice za dalji razvoj Lige. Liga Roma je kroz ovu analizu želela da doprinese unapređenju kvaliteta rada i razvoju organizacije i pojedinaca iz romske zajednice, kroz proces mapiranja i procene postojećih kapaciteta, resursa i znanja svojih članova i predstavnika odbora da obavljaju aktivnosti u okviru mandata. Održane su radionice za jačanje kapaciteta regionalnih odbora i članova Lige Roma, 29. i 30. marta 2016. u prostorijama Lige Roma.

CPZV je obeležio 8. april, Međunarodni dan Roma, u saradnji sa Kancelarijom za inkluziju Roma, pri čemu je **CPZV kao organizacija dobio posebnu zahvalnicu za rad na unapređenju položaja Roma u AP Vojvodini**.

U okviru „Paruvipe”, programa Instituta za otvoreno društvo u Budimpešti, organizovan je konsultativni sastanak „Post Dekada proces”, na kom su učestvovali predstavnice Programa za Rome CPZV-a.

Takođe, dve saradnice su pohađale program „Upravljanje regionalnim razvojem kroz EU fondove”, kojim se kroz 6 modula uspešno edukuju i usavršavaju za dalji rad na pribavljanju EU sredstva za Rome.

U okviru PGF komponente u prvoj polovini 2016. godine napisane su 144 projektne ideje, 128 punih aplikacija i 16 koncepta koji su upućeni ka EU, bilateralnim i nacionalnim donatorima. Do kraja maja 2016. godine, prikupljena su sredstva u iznosu od **1.359.125 USD za mnoge organizacije i institucije sa kojima CPZV sarađuje, a koje realizuju projekte namenjene unapređenju položaja Roma**.

PROGRAM ZA DECU I PORODICU

U okviru Programa za decu i porodicu, CPZV realizuje aktivnost **Raspust na Naselju** već treću godinu zaredom. Ciljevi programa Raspust na naselju (Zima na Naselju i Leto na Naselju) su:

- 1) unapređenje mentalnog zdravlja dece i mladih i razvijanje veština prevladavanja stresa kroz emocionalno opismenjavanje;
- 2) razvijanje kulture nenasilja, građanskih vrednosti, tolerancije i aktivizma među decom i
- 3) unapređenje veština komunikacije i upravljanja.

Tokom zimskog raspusta realizovan je ciklus radionica za decu pod nazivom „**Razumem i znam šta osećam – osnove emocionalne pismenosti**“. Održano je 9 tematskih radionica, sa decom uzrasta od 7 do 15 godina. Radionice su bile besplatne, a prosečno je šesnaestoro dece bilo prisutno na njima. Deca su iskazala visok stepen zadovoljstva programom i on će biti nastavljen i tokom letnjeg raspusta.

U partnerstvu sa Predškolskom ustanovom „Radosno detinjstvo“ CPZV je tokom školske 2015/2016. godine realizovao ciklus radionica u okviru programa Centar podrške porodicama čija deca uzrasta od 1 do 5,5 godina nisu upisana u predškolsku ustanovu. Cilj je olakšavanje adaptacije dece na okruženje u vrtiću. Ovaj program sprovodi CPZV u prostorijama dečjeg vrtića „Guliver“ i deci pruža iskustvo rane socijalizacije, kao i adekvatan kontekst za igru i istraživanje uz razvojno-stimulativne sadržaje osmišljene od strane stručnog tima CPZV-a. Roditelji imaju mogućnost da se konsultuju sa stručnim timom u vezi sa temama relevantnim za razvoj dece, kvalitetno provode vreme sa svojim detetom, a ujedno unapređuju i roditeljske veštine. Od januara do juna 2016. godine održano je 36 radionica na kojima je učestvovalo oko 50 porodica. Rado ističemo da na radionice, pored majki, sa decom često dolaze i očevi, odnosno oba roditelja.

CPZV realizuje **Program podrške ranom razvoju romske dece kroz terenski rad u neformalnim romskim naseljima** od 2014. godine. U prvoj polovini ove godine obuhvaćeno je više od 50 porodica u 4 veća neformalna naselja u Novom Sadu, u okviru projekta „**Umrežavanje zajednice u funkciji podrške ranom razvoju romske dece i osnaživanja porodica**“. Projekat se realizovao u partnerstvu sa udruženjima „Roditelj“, „Romani Cikna“, „Mali Princ“ i Mrežom organizacija za decu Srbije (MODS) od 21. decembra 2015. do 20. aprila 2016. godine.

U okviru ovog projekta 15. aprila u Beogradu održan je **nacionalni okrugli sto „Ulaganje u rani razvoj romske dece – između politike i prakse”**, na kom su predstavljeni različiti modeli implementacije u lokalnim zajednicama ili na nacionalnom nivou u oblasti podrške ranom razvoju dece iz romske populacije, ali i razmenjena iskustva u cilju identifikacije glavnih izazova i rešenja u uspostavljanju integralnog modela podrške i utvrđivanja eventualnih praznina između politika i prakse u ovoj oblasti. Projekat je podržala **Kancelarija za ljudska i manjinska prava Republike Srbije**. CPZV je pripremio i publikaciju pod nazivom „**TERENSKI RAD U PODRŠCI RANOM RAZVOJU DECE – Priručnik za organizatore terenskog rada i buduće terenske radnike**“.

U Novom Sadu 12. marta 2016. godine CPZV je bio organizator akreditovane konferencije na temu „**Tranzicija dece sa smetnjama u razvoju – spremnost obrazovnog sistema za uključivanje svakog deteta**“. Cilj konferencije bio je unapređivanje kvaliteta pružanja dodatne podrške deci učenicima iz osjetljivih grupa i deci/učenicima sa teškoćama u razvoju, odnosno svakom detetu kojem je potrebna dodatna podrška, povezivanjem i uspostavljanjem saradnje između svih učesnika u obrazovno-vaspitnom radu, ali i na različitim nivoima obrazovnog sistema. Učesnici, **njih preko 170**, koji su bili različitih obrazovnih profila i nivoa (predškolske ustanove, osnovne i srednje škole, udruženja građana koja se bave obrazovanjem i inkluzijom) imali su priliku da se upoznaju sa pojmom i svrhom **tranzicije** kao vidom podrške detetu sa smetnjama u razvoju, kao i sa primerima dobre prakse.

Od 15. maja 2016. godine aktivnosti CPZV-a, koje se odnose na podsticanje ranog razvoja dece iz marginalizovanih grupa, finansira **The Global Fund for Children**. U okviru ovog projekta nastaviće se sa realizacijom aktivnosti u vrtićima kao i u neformalnim romskim naseljima, sa akcentom na pripremi porodica za uključivanje dece u predškolski sistem.

Tim Centra za rani razvoj CPZV-a je učestvovao na **15. festivalu optimizma – „Baby EXIT”** održanom 21-22. maja 2016. i uspešno realizovao niz različitih aktivnosti za najmlađe.

Saradnici CPZV-a su uključeni u nacionalno istraživanje pokrenuto od strane Mreže organizacija za decu Srbije i UNICEF-a sa ciljem utvrđivanja postojanja i funkcionalnosti intersektorske saradnje na **zaštiti dece od zlostavljanja i zanemarivanja**.

Predstavnica CPZV-a je ispred Mreže organizacija za decu Srbije učestvovala na godišnjoj skupštini „**Eurochild**“ mreže u Briselu 11 i 12. maja.

Jedna predstavnica CPZV-a je pohađala trening za trenere: „**Building Skills for Leadership and Consultancy**“ u Budimpešti. Trening je organizovan i realizovan od strane Regionalnog resursnog centra za zaštitu dece „**Child Hub for Southeast Europe**“.

CPZV je kao koordinator Novosadske mreže za decu (NSMEDE) potpisao **Protokol o međusobnoj saradnji** na postizanju ciljeva određenih u **Uredbi o Nacionalnom programu za unapređenje razvoja u ranom detinjstvu** i Uredbi o Nacionalnom programu zdravstvene zaštite žena, dece i omladine, Konvenciji UN o pravima deteta, kao i u odgovarajućim strateškim dokumentima i zakonima Republike Srbije koji se odnose na zaštitu prava deteta u Republici Srbiji. Partneri u ovom Protokolu su Dom zdravlja Novi Sad, Centar za socijalni rad grada Novog Sada, Predškolska ustanova „Radosno detinjstvo“ i Novosadska mreža za decu (NSMEDE) – Centar za proizvodnju znanja i veština.

Stručni skup „Lični pratilac – usluga socijalne zaštite kao oblik podrške detetu i porodici – modeli i izazovi u pružanju usluge” organizovan je u saradnji sa Novosadskom mrežom za decu i Pokrajinskim zavodom za socijalnu zaštitu. Deca sa smetnjama u razvoju imaju pravo na uslugu ličnog pratioca kroz koju ostvaruju mogućnost da se uključe u zajednicu i pohađaju redovne škole i vrtiće. U realizaciji ove usluge nailazi se na razlike teškoće, radi čijeg prevazilaženja su se okupili stručnjaci i roditelji, kako bi ovu uslugu unapredili da funkcioniše i da roditelji i deca budu zadovoljni. Skup je održan u prostorijama Centra za socijalni rad u Novom Sadu 7. juna 2016. godine, a prisustvovali su učesnici iz Novog Sada, Subotice, Zrenjanina, Indije, Pančeva, Sombora i Beograda.

Predstavnice CPZV-a su 25. aprila 2016. godine za predstavnike/ce Mreže za decu „NS MEDE“ realizovale trening na temu „Uvod u javno zastupanje“.

PROGRAM ZA MLADE

Početkom aprila CPZV je okupio grupu novih volontera koji su angažovani u Centru za rani razvoj. Volonteri su uglavnom studenti, ali i srednjoškolci, spremni da svoje vreme posvete radu sa decom. Centar za rani razvoj trenutno u svojoj bazi ima **23 volontera** koji su prošli obuku za rad sa decom i porodicom. Volonteri su pretežno studenti humanističkih nauka (psihologija, pedagogija, defektologija) te svojim prisustvom na radionicama ostvaruju veliki doprinos kako u pogledu edukativno-informativne komunikacije sa roditeljima, tako i kvaliteta programa uopšte. Redovno su se, na mesečnom nivou, održavali supervizijski sastanci sa volonterima na kojima se iznose lični utisci i zapažanja, pravi plan rada za idući mesec, razmenjuju ideje za unapređenje programa i poboljšanje postojećih usluga. CPZV je organizovao i realizovao dvodnevnu nagradnu obuku za volontere, koja je održana 28-29. maja, a teme su bile prikupljanje sredstava i pisanje predloga projekata.

CPZV je zvanično podržao kandidaturu Grada Novog Sada za Evropsku prestonicu mladih 2019. godine.

Takođe, u okviru Programa za mlade, CPZV je objavio monografiju „**Mentalno zdravlje mladih u AP Vojvodini – stanje i perspektiva**“ koja se može preuzeti na sajtu organizacije: www.cpzv.org.

Istraživanje i štampanje monografije finansirao je Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu AP Vojvodine. Sadržaj monografije obuhvata rezultate istraživanja koje je realizovano u školama u Vojvodini i preporuke za programe prevencije i zaštite mentalnog zdravlja mladih uzrasta od 15 do 19 godina (8. razred OŠ i 4. razred SŠ), posebno onih iz marginalizovanih i rizičnih grupa. Rezultati ovog empirijskog istraživanja ukazuju na to da su **simptomi stresa kod mladih u Vojvodini izraženiji nego što je to ustanovljeno u inostranim istraživanjima**. Naročito su pod stresom **devojke i učenici gimnazija**, a dominiraju hronično opterećenje i dnevni mikrostresori.

Ustanovljene su razlike u više pokazatelja mentalnog zdravlja između devojaka i mladića, pri čemu devojke imaju više teškoća u većini ispitivanih domena. **Kod devojaka su, u odnosu na mladiće, izraženije sledeće pojave: manje zadovoljstvo izgledom, češća neuhranjenost, manji utisak kontrole sopstvenog života, niže zadovoljstvo životom i niže samopoštovanje.**

Kod devojaka je registrovan veći stepen stresa, uključujući vređanje i isključivanje od strane vršnjaka, izraženije su somatizacija, anksioznost i socijalna disfunkcionalnost. Mladići su češće izloženi fizičkom nasilju i u većoj meri koriste psihoaktivne supstance. Oni češće od devojaka odlaze u kladionice i posećuju erotske sadržaje na internetu. Mladi u gradu pokazuju više teškoća u mentalnom zdravlju od mladih iz manjih mesta. Veliki broj pokazatelja mentalnog zdravlja u vezi je sa materijalnim statusom porodice: što su materijalne prilike lošije, to su pokazatelji mentalnog zdravlja nepovoljniji.

Monografija, koja je rezultat projekta, sadrži teorijski uvod u kome se razmatraju razvojne karakteristike adolescencije, kao i činioci i indikatori mentalnog zdravlja. Zatim su prikazani metodologija sprovedenog istraživanja i osnovni rezultati. Na kraju monografije dat je **scenario za deset psihološko-preventivnih radionica** koje se fokusiraju na neke od problema iz oblasti mentalnog zdravlja mladih. Nadamo se da će ovako koncipirana monografija biti inspirativna i korisna naučnicima, praktičarima i studentima, kako u svrhe daljeg istraživačkog proučavanja mentalnog zdravlja, tako i u svrhe psihološke prevencije i edukacije mladih.

Novi Sad
Bulevar Jovana Dučića 25

cpzvns@gmail.com

www.cpzv.org